

Željko MladenovićInternacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Departman za pedagoško-psihološke nauke
Novi Pazar, Srbija

LATERALIZACIJA MOŽDANIH STRUKTURA I AFEKTIVITET

Na osnovu rezultata istraživanja asimetrije moždanih hemisfera u pogledu afektiviteta ustanovljena su tri donekle suprotstavljena modela. Model po kome je desna hemisfera dominantna za afektivitet je najrazrađeniji i reklo bi se najprisutniji, pa se često može pročitati da je leva hemisfera nadležna i odgovorna za racionalne i svesne procese, dok je desna hemisfera nadležna za afektivitet i nesvesne procese. Prema drugoj hipotezi desna hemisfera je specijalizovana za afektivitet negativne valence, dok je leva specijalizovana za afektivitet pozitivne valence. Treći eklektički model predlaže da su prednji delovi obe hemisfere drugačije uključeni u doživljavanje i izražavanje afekata obe valence, dok su zadnji delovi hemisfera dominantni prilikom interpretacije neverbalnih afektivnih signala, bez obzira na njihovu valencu. I pored toga što rezultati brojnih istraživanja ukazuju da se hemisfere razlikuju u pogledu obrade afektivnih sadržaja, ne može se sa sigurnošću zaključiti da li su i na koji način lateralizovane moždane strukture uključene u afektivitet. Kada se govori o lateralizaciji ovih struktura trebalo bi uzeti u obzir i to da afektivitet uključuje različite procese: emocije, osećanja, afekte i raspoloženja koji se međusobno razlikuju po stepenu složenosti, učešću kognitivnih faktora, intenzitetu, trajanju, valenci i stepenu pobudenosti. Razumljivo je da svaki od pomenutih faktora ima svoju anatomsko-fiziološku osnovu koja može da bude lateralizovana izrazito ili pak samo donekle. Potrebni su nam razrađeniji modeli lokalizacije afektivnih procesa uopšte, u koje može da bude uključeno i razmatranje njihove lateralizacije. Potrebno je do sada prikupljene podatke preispitati i sagledati u svetlu novih istraživanja i paradigmi.

Ključne reči: lateralizacija, funkcionalna asimetrija, afektivitet, hemisfera

BRAIN STRUCTURES LATERALIZATION AND AFFECTIVITY

Based on the research results, there are three somewhat opposed models of hemispheric asymmetry in terms of affectivity. The model, which assumes that the right hemisphere is the center of affectivity, is the most common and developed, so it can often be found that the left hemisphere is the center of rational and conscious processes, whereas the right hemisphere is responsible for affectivity and unconscious processes. According to the second model, the right hemisphere is specialized for negative, whereas the left is specialized for positive affects. The third model eclectically suggests that the frontal parts of the two hemispheres are differently involved in experiencing and expressing positive and negative affects, while the back parts of the hemispheres are dominant for the interpretation of non-verbal affective signals, regardless of their valence. Despite the fact that results of numerous studies show differences in the affective content processing between the hemispheres, it cannot be concluded with certainty whether and in what way brain structures for affectivity are lateralized. When discussed about the lateralization of these structures, it must be considered that

affectivity includes different processes: emotions, feelings, affects and moods which differ from each other in terms of complexity, participation of cognitive factors, intensity, duration, valence and arousal degree. It is understandable that each of these factors has its own anatomical and physiological basis lateralized explicitly or only partially. More elaborate models of affective processes localization in general are needed, which may include consideration of their lateralization. It is necessary to examine and review previously collected data in the light of new research results and paradigms.

Keywords: lateralization, functional asymmetry, affectivity, hemisphere